

Vergaderjaar 2024–2025

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

GR

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 oktober 2024

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan voor de Raad Algemene Zaken van 15 oktober 2024.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
C.C.J. Veldkamp

GEANNOTEEERDE AGENDA RAAD ALGEMENE ZAKEN VAN 15 oktober 2024

Op 15 oktober a.s. vindt de Raad Algemene Zaken plaats in Luxemburg. Op de agenda staan de voorbereiding van de Europese Raad van 17 en 18 oktober a.s., een verklaring over het bevorderen van Joods leven en het bestrijden van antisemitisme, EU-Zwitserland-relaties, en het Europees Semester. Mogelijk worden onder het agendapunt *any other business* de verkiezingen in Georgië, de follow-up van de verkiezing van het Europees Parlement, en de EU-VK relatie toegevoegd. Tevens vindt naar verwachting en marge van de Raad een Intergouvernementele Conferentie met Albanië plaats. De Minister van Buitenlandse Zaken is voornemens deel te nemen aan deze Raad.

Vorbereiding Europese Raad

De Raad zal stilstaan bij de voorbereiding op de Europese Raad (ER) van 17 en 18 oktober a.s.¹

De ER zal spreken over de verschillende werksporen ten aanzien van de Russische agressieoorlog in Oekraïne en de situatie in het Midden-Oosten. Voor inzet op deze buitenlandpolitieke onderwerpen verwijst het kabinet naar de geannoteerde agenda van de Raad Buitenlandse Zaken van 14 oktober. Voorts zal onder het agendapunt concurrentievermogen de ER kennisnemen van het rapport-Draghi², dat tevens geagendeerd staat voor de informele ER van 8 november a.s. Het kabinet bestudeert momenteel het omvangrijke Draghi-rapport. Een eerste kabinetsappreciatie zal zich concentreren op de hoofdlijnen van het rapport en zal worden toegevoegd aan het verslag van de Raad voor Concurrentievermogen van 26 september jl.

Verder staat de ER stil bij de ontwikkelingen in Georgië en Moldavië. Het kabinet benadrukt het belang van vrije verkiezingen in Georgië en spreekt haar zorgen uit over de recent aangenomen anti-lhbqtia+-wetgeving aldaar. Het kabinet beziet deze wetgeving in een bredere negatieve trend op het gebied van democratisering en rechtsstaat in Georgië die voortgang op het EU-toetredingstraject momenteel de facto heeft stilgelegd. Daarnaast zal de ER stilstaan bij de presidentverkiezingen en het EU-referendum in Moldavië van 20 oktober. Ook zal de ER kennisnemen van de voorbereidingen van de 29ste Conferentie van Partijen van het VN-klimaatverdrag, van 11 tot 22 november in Baku, en de 16^e Conferentie van Partijen van het VN Biodiversiteitsverdrag, van 21 oktober tot 1 november in Cali.

Waarschijnlijk zal de ER spreken over migratie. Het kabinet vindt agendering belangrijk en kijkt uit naar de reguliere voortgangsbrief van de Commissie over de implementatie van de ER-conclusies uit februari 2023. Het kabinet zet in op bespreking van onder andere de implementatie van het Asiel- en Migratiepact, naleving van de Dublinverordening en strategische partnerschappen met relevante migratielanden. Op moment van schrijven lijkt het erop dat op de conceptagenda genoemde mogelijke discussie over veiligheid en defensie niet geagendeerd wordt.

Verklaring over het bevorderen van Joods leven en het bestrijden van antisemitisme

De Raad zal naar verwachting een verklaring over het bevorderen van Joods leven en het bestrijden van antisemitisme aannemen. Het kabinet

¹ Zie hier de geannoteerde conceptagenda.

² Zie voor het rapport: EU competitiveness: Looking ahead - European Commission (europa.eu)

verwelkomt deze verklaring ten eerste en onderstreept dat er geen enkele plaats is voor Jodenhaat en andere vormen van discriminatie in de EU. In de onderhandelingen heeft het kabinet het opnemen van een veroordeling gesteund van de aanslag op 7 oktober 2023 en de zorgen over een grote toename van antisemitisme in de EU sindsdien. Verder heeft het kabinet ingezet op inspanningen van de lidstaten om ook Joods leven te bevorderen. Zo moeten lidstaten inspanningen verrichten om het Joods cultureel erfgoed te beschermen en moeten mensen zich vrij kunnen voelen om zich te uiten zonder antisemitisme te ervaren. Het kabinet ziet de toename van antisemitisme als zeer zorgelijk.³

EU-Zwitserland-betrekkingen

De Raad zal de voortgang bespreken van het onderhandelingspakket dat als basis zal dienen voor de toekomstige betrekkingen tussen de EU en Zwitserland. Inzet is om de bilaterale betrekkingen te moderniseren en te verdiepen, eerlijke concurrentie op de interne markt tussen bedrijven uit de EU en Zwitserland te bewerkstelligen, en de rechten van EU-burgers in Zwitserland te waarborgen. Het kabinet zal pleiten voor een snelle afronding van de onderhandelingen, en steun uitspreken voor de aanpak van de Commissie. Zwitserland is voor Nederland een belangrijke partner op innovatiegebied. Het kabinet verwelkomt daarom mogelijke deelname van Zwitserland aan *Horizon Europe*.

Europees Semester 2024

De Raad zal stilstaan bij de geïntegreerde landenspecifieke aanbevelingen van het Europees Semester.⁴ De Raad zal de landenspecifieke aanbevelingen naar verwachting doorgeleiden naar de ER van 17 en 18 oktober a.s. Afgelopen jaar was er speciale aandacht in het Europees Semester voor het versterken van het concurrentievermogen van de lidstaten en de EU. Het kabinet verwelkomt dit en zal pleiten voor een voortzetting hiervan in de aanstaande semestercyclus. Daarbij hecht het kabinet aan het behoud van de focus van het Europees Semester op economisch, begrotings- en werkgelegenheidsbeleid. Het kabinet is ook van mening dat het Europees Semester bestaande en nieuwe structurele beleidsuitdagingen van lidstaten moet blijven identificeren en dat monitoring van de uitvoering van structurele hervormingen een prioriteit blijft.

Diverse punten

Mogelijk wordt op verzoek van Duitsland de verkiezingen in Georgië onder het punt *any other business* aan de agenda toegevoegd. Zie ten aanzien van verkiezingen in Georgië bovengenoemde kabinetsinzet. Daarnaast heeft de Commissie onder dit agendapunt de follow-up van de verkiezingen van het Europees Parlement (EP) en de EU-VK relatie aangevraagd. Het kabinet kijkt uit naar de presentatie van de Commissie van de voornaamste bevindingen van de zogenaamde «Democracy Tour» in het kader van de EP-verkiezingen. De presentatie ziet naar verluidt toe op een viertal pijlers (desinformatie, buitenlandse inmenging, kunstmatige intelligentie en cyberveiligheid).

Daarnaast zal de Commissie naar verwachting de Raad informeren over laatste ontwikkelingen in de EU-VK-relatie. Sinds het Windsor Raamwerk in 2023 bevindt deze zich in positief vaarwater. De nieuwe Britse regering heeft aangegeven de EU-VK-relatie verder te willen versterken. Het

³ Zie ook het rapport Discriminatiecijfers 2023 en de politieke Kamerstukken II 2023/24, 30 950 nr. 366

⁴ Zie hier de aanbevelingen: 2024 European Semester: Country Specific Recommendations

kabinet deelt deze wens en kijkt uit naar eventuele voorstellen van het VK hiertoe. Bestudering hiervan in EU verband zal met inachtneming zijn van EU-eenheid, de integriteit van de interne markt en naleving van bestaande afspraken. De precieze invulling hiervan moet op basis van onze belangen worden vormgegeven. De langdurige afspraken over energie en visserij in de handels- en samenwerkingsovereenkomst zullen ook met het VK besproken moeten worden. In de Raad wordt tevens gesproken over het Commissievoorstel inzake jeugdmobiliteit. Het kabinet heeft zich conform het BNC-fiche uitgelaten hiervoor.⁵ Het streven van het voorzitterschap is om het Raadsbesluit voor een mandaat voor het einde van dit jaar ter besluitvorming voor te leggen.

EU-toetredingsproces Albanië: Openen Cluster 1

En marge van de Raad zal naar verwachting een Intergouvernementele Conferentie met Albanië worden georganiseerd. De Commissie concludeerde in december 2023 dat Albanië heeft voldaan aan de voorwaarden voor het openen van Cluster 1 (*Fundamentals*),⁶ te weten het opstellen van *roadmaps* voor de hervorming van de rechtsstaat en het openbaar bestuur. Bovendien heeft Albanië een *roadmap* opgesteld over het functioneren van democratische instellingen. Recentelijk heeft de Commissie voorstellen gedaan voor zogenaamde *benchmarks* - vereisten binnen de hoofdstukken van Cluster 1 – waar Albanië aan zal moeten voldoen tijdens het toetredingsproces. Deze *benchmarks* zien, conform de uitbreidingsmethodologie, onder meer toe op justitiële hervormingen, bestrijding van corruptie en georganiseerde misdaad, openbare aanbestedingen, mensenrechten, migratie en financiële controle.

Nadat de Raad Albanië in 2014 kandidaat-lidstaatstatus toekende, werd in maart 2020 besloten de toetredingsonderhandelingen te openen en in 2022 het onderhandelingsraamwerk vastgesteld. Het vaststellen van *benchmarks* en het openen van Cluster 1 is een reguliere stap in het uitbreidingsproces. Ten aanzien van de bredere rechtsstaatsituatie en hervormingen in Albanië deelt het kabinet de bevindingen van het landenrapport van de Commissie van 2023 dat op verschillende vlakken voortgang is geboekt, zoals aangegeven in de Kabinetsappreciatie.⁷ Tekortkomingen zal Albanië gedurende de verschillende fases van het toetredingsproces moeten adresseren.

Het kabinet staat zeer kritisch tegenover verdere uitbreiding van de EU, en houdt streng vast aan de eisen voor lidmaatschap van de EU, inclusief de zogenoemde Kopenhagen-criteria. Hervormingen op het gebied van goed bestuur, transparantie en de rechtsstaat zijn belangrijk en waar mogelijk ondersteunt Nederland daarbij. Er worden geen concessies gedaan aan deze criteria. In lijn hiermee zet het kabinet in op strikte verankering van de voor het kabinet prioritaire thema's in de genoemde *benchmarks*, waarmee Albanië opgeroepen zal worden werk te maken van verdere hervormingen. Pas nadat deze *benchmarks* door de Raad worden vastgesteld, zal Cluster 1 geopend worden.

Het kabinet heeft een positieve grondhouding ten aanzien van het openen van Cluster 1, mits de kabinetsprioriteiten in voldoende mate in de in de

⁵ Zie voor het kabinetsstandpunt het BNC-fiche over het Commissievoorstel (Kamerstuk 22 112 nr. 3948)

⁶ Cluster 1 omvat hoofdstukken 5 (Overheidsopdrachten), 18 (Statistieken), 23 (Rechterlijke macht en grondrechten), 24 (Rechtvaardigheid, vrijheid en veiligheid) en 32 (Financiële controle).

⁷ Kabinetsappreciatie uitbreidingspakket 2023 en Groeiplan voor de Westelijke Balkan (Kamerstuk 23 987 nr. 395)

benchmarks verankerd zijn. Het krachtenveld in de Raad lijkt zich te bewegen richting unanieme steun voor deze stap.